

Kompetencecenter Prostitution

**Servicecheck af
Kompetencecenter Prostitution**

Afrapportering

December 2008

1.	INDLEDNING	1
1.1	Undersøgelsen proces og aktiviteter	2
1.2	Læsevejledning	3
2.	SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVERING.....	5
2.1	Centrale pointer og udviklingspotentialer inden for de enkelte indsatsområder	5
2.2	Organisering og udviklingspotentialer på tværs af indsatsområder..	8
3.	INDSATSOMRÅDERNE – STATUS OG UDVIKLINGSPOTENTI- ALER	10
3.1	Social- og sundhedsmæssig indsats	11
3.1.1	Opsøgende arbejde og brobygning	11
3.1.2	Telefon- og internetrådgivning	14
3.1.3	Styrker og svagheder ved den social- og sundhedsmæs- sige indsats.....	15
3.2	Rådgivning og vejledning til kommuner og andre myndigheder ..	20
3.3	Efteruddannelse.....	21
3.3.1	Styrker og svagheder ved efteruddannelsens aktiviteter ..	24
3.4	Vidensproduktion og metodeudvikling.....	26
3.4.1	Styrker og svagheder ved indsatsområderne vidensproduktion og metodeudvikling.....	27
4.	ORGANISATION OG TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE.....	31
4.1	Organisering og samarbejde	32
4.1.1	Metodeudvikling som samarbejdsplatform.....	34

1. **INDLEDNING**

I 2005 blev der på baggrund af regeringens handlingsplan ”Et andet liv”, der handler om en helhedsorienteret indsats på prostitutionsområdet, oprettet et landsdækkende kompetencecenter for prostitution. Centret er et nationalt center med tre regionale kontorer i hhv. København, Svendborg (fra foråret 2009 i Odense) og Århus og er organisatorisk placeret i Udsatteenheden under Servicestyrelsen.

Det primære mål med handlingsplanen og formål med kompetencecentret er at tilbyde prostituerede et alternativ til prostitution og forebygge, at sårbare unge indgår i prostitutionslignende relationer.

Kompetencecentret har fem overordnede indsatsområder:

- Social- og sundhedsmæssig indsats: opsøgende arbejde blandt prostituerede, telefon- og internetrådgivning, psykologhjælp, brobygning mellem prostituerede og sociale myndigheder eller sundhedsvæsenet
- Vidensproduktion
- Udvikling af metoder i det sociale arbejde
- Rådgivning og vejledning af kommuner og andre instanser
- Efteruddannelse af personale, der arbejder med udsatte unge i kommuner

I forlængelse heraf har kompetencecentret flere målgrupper. De primære målgrupper er dels personer i prostitution, dels udsatte unge, som har en prostitutionslignende adfærd, og tidligere prostituerede. En anden målgruppe for kompetencecentret er professionelle og frivillige, der kommer i berøring med de primære målgrupper, eksempelvis kommunale sagsbehandlere, social- og sundhedsforvaltninger, personale på døgninstitutioner for udsatte børn og unge, frivillige organisationer mv.

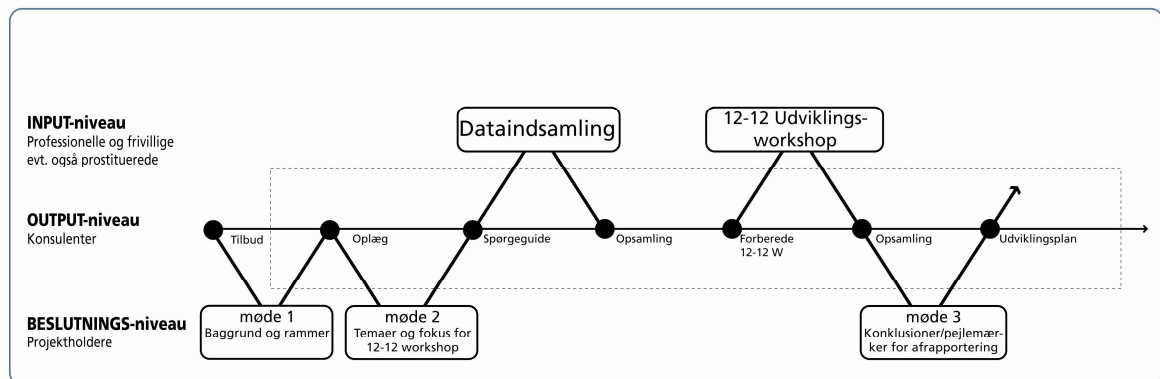
Kompetencecenter Prostitution har nu fungeret i ca. tre år og har derfor behov for et ”servicetjek”, der skal undersøge:

- Om centret har levet op til formålet, og hvorvidt formålet skal revideres eller omformuleres
- Hvor opgaverne løses godt, og hvor der er behov og mulighed for justering, udvikling og supplering af tilbud og opgaveløsninger
- Hvordan centrets interne organisering og placering i Udsatteenheden har fungeret, og hvor der er behov for justering eller omstrukturering
- Hvilke centrale fokusområder der er for centrets fremadrettede arbejde, og hvor der er behov for hhv. at skruer op eller ned for indsatsen.

”Servicetjekket” bygger på en række evaluerings- og analyseaktiviteter, som præsenteres herunder.

1.1 Undersøgelsen proces og aktiviteter

Undersøgelserforløbet har været tilrettelagt i en tredelt proces som vist i figuren herunder:

Beslutningsniveauet, som har været repræsenteret af Kompetencecenter Prostitution, har løbende forholdt sig til input og output fra de øvrige niveauer og dermed sikret, at der i samarbejde med NIRAS Konsulenterne er blevet prioriteret og fokuseret undervejs i processen.

Inputniveauet har omfattet de aktiviteter, der har leveret substansen i processen. Niveauet har omfattet fire aktiviteter:

- En desk research af eksisterende dokumentarisk materiale (projektbeskrivelse, regeringens handlingsplan, vidensprodukter og øvrigt relevant materiale)
- En kvalitativ minispørgeskemaundersøgelse blandt eksterne interessenter

- Fokusgruppeinterview og telefoniske personinterview med primære samarbejdspartnere, målgrupper og medarbejdere med det formål at undersøge og afdække væsentlige fokuspunkter og temaer for den efterfølgende 12-12-workshop. Der er således gennemført:
 - Et fokusgruppeinterview med modtagere af KC's efteruddannelsesstilbud
 - Et fokusgruppeinterview med KC's opsøgende medarbejdere samt telefoninterview med faglig koordinator
 - Et interview med KC's efteruddannelsesmedarbejdere
 - Et fokusgruppeinterview med kommunale samarbejdspartnere samt to supplerende telefoninterview
 - Psykologer fra de tilknyttede psykologordninger
 - Seks telefoninterview med nuværende og tidligere prostituerede
 - Tre telefoninterview med kunder
- Endelig er der gennemført en 12-12-workshop med relevante interne og eksterne aktører, udpeget af beslutningsniveauet. Workshopen har haft til formål at kortlægge styrker og svagheder for de enkelte indsatsområder samt udpege fremtidige udviklingsmuligheder med fokus på de temaer, som de forudgående undersøgelser har kortlagt.

Outputniveauet har repræsenteret NIRAS Konsulenterne, der har haft til opgave at planlægge og gennemføre aktiviteterne på inputniveauet og bearbejde resultaterne, således at Kompetencecentret løbende har kunnet træffe beslutninger for den videre proces. NIRAS Konsulenterne har også stået for udarbejdelsen af denne endelige status- og udviklingsrapport.

1.2 **Læsevejledning**

Rapporten er bygget op i tre hovedafsnit:

Sammenfatning og perspektivering sammenfatter de vigtigste pointer i undersøgelsen og perspektiverer dem i forhold til det fremadrettede arbejde i Kompetencecenter Prostitution

Indsatsområderne – status og udvikling beskriver status og udviklingsperspektiver for aktiviteterne inden for de fem indsatsområder (indsatsområderne vidensproduktion og metodeudvikling er i rapporten slået sammen til ét indsatsområde).

Organisation og tværgående samarbejde beskriver styrker og svagheder ved den nuværende organisering samt muligheder og forslag til styrkelse af samarbejde på tværs i KC og i forhold til andre dele af Udsatteenheden.

God læselyst!

2. SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVERING

De gennemførte evalueringsaktiviteter viser sammen med statusrapporterne¹, at Kompetencecenter Prostitution(KC) er kommet godt fra start og samlet set har levet op til formålet om at være et nationalt center, der medvirker til at hjælpe prostituerede til bedre livsvilkår og til at komme ud af prostitution samt forebygge, at unge går ind i prostitution. Som planlagt er der etableret regionale afdelinger af KC i Århus, Odense og København med lokale opsøgende medarbejderteams som den faste kerne i afdelingerne og et uddannelsesteam med udgangspunkt i Århus. Centret har i løbet af de første 2-3 år fået opbygget et solidt fundament inden for især de praksisorienterede indsatsområder.

2.1 Centrale pointer og udviklingspotentialer inden for de enkelte indsatsområder

Som grundlag for *den sociale og sundhedsmæssige indsats* er der gennemført en landsdækkende screening for at identificere massageklinikkerne i Danmark, og der er efterfølgende taget kontakt til dem alle. Fremover vil der således blot være behov for at opdatere screeningen løbende samtidig med, at opmærksomheden rettes mod det faktiske antal opsøgte klinikker set i relation til det anslåede samlede antal klinikker på landsplan med henblik på en opsøgende indsats. I 2007 er der blevet etableret et eksternt psykologkorps, hvortil de opsøgende medarbejdere kan henvise prostituerede, der har behov for behandling. I københavnsområdet er der i andet regi etableret en VIP-ordning, som KC samarbejder med. Ordningen betyder, at prostituerede anonymt kan blive undersøgt for køns sygdomme mv. med det samme. Det opsøgende team har opbygget et erfaringsgrundlag for forberedelse og gennemførelse af opsøgende arbejde i prostitutionsmiljøet, og de regionale teams vidensdeler løbende gennem kollegial sparring. I flere kommuner er der opbygget både formelle og uformelle netværk til kommunen og andre offentlige myndigheder.

Det opsøgende arbejde er indtil nu blevet tilrettelagt over fire faser; screening, (personlig) kontakt, motivering og forandring. Såvel fokusgruppeinterview som evalueringsworkshoppen peger på, at denne metode er meget ressourcekrævende set i forhold til det kvantitative udbytte, mens både de interviewede prostituerede

¹ Kompetencecentret udarbejder årlige statusrapporter om KC's indsats og resultater.

de og opsøgende medarbejdere oplever, at metoden kvalitativt har haft positive effekter. Fremadrettet foreslås det, at det opsøgende arbejde på massageklinikkerne suppleres med andre metoder, der ikke er så ressourcekrævende, fx opsøgende arbejde på Internettet. I forhold til psykologordningen er der forslag fra både psykologer og opsøgende medarbejdere om et tættere samarbejde fremover, fx om visitering til psykologtilbuddene og opfølgning og vidensopsamling på gennemførte psykologforløb. Endvidere efterlyser de interviewede psykologer et netværk mellem de psykologer, der er tilknyttet KC, og der peges på, at VIP-ordningen bør udbredes til resten af landet med udgangspunkt i lokale forhold.

På *indsatsområdet for rådgivning og vejledning af kommuner* er der begrænsede erfaringer blandt de interviewede. Nogle har taget kontakt til KC for at indhente viden om prostitutionsområdet til politisk niveau. Andre har brugt KC til sparring om konkrete sager, mens enkelte har deltaget i kurser. Der gives samlet set udtryk for, at man kan trække på ekspertviden hos KC.

I forhold til KC's rådgivningsfunktion og viden peger nogle samarbejdspartnere på, at der hos KC findes stor viden om praksisfeltet, og hvordan der kan ydes omsorgsmæssig støtte i forhold til kvinderne. Til gengæld efterspørges social-juridisk rådgivning hos KC om, hvordan kommunen inden for lovens rammer kan understøtte indsatsen over for prostituerede. Konkret peges på behovet for en vejledning med tydelige retningslinjer for, hvordan sagsbehandlere kan håndtere tidligere nævnte dilemmaer omkring de prostituerede, som ønsker hjælp til at komme ud af prostitution.

Endelig peger nogle af samarbejdspartnerne på, at der er uklarhed om KC's rolle i forhold til, *hvordan og hvornår* KC kan bruges i konkrete sager som rådgivningsfunktion for sagsbehandlere, samt hvilke prostituerede, der ydes rådgivning om.

Som led i rådgivningsarbejdet producerer KC også forskellige fysiske produkter eksempelvis en værktøjskasse for professionelle, der arbejder med prostitution. På workshoppen peges på, at disse materialer er gode og anvendelige i forhold til at vejlede kommunerne om prostitutionsområdet.

I forhold til det fremadrettede arbejde med indsatsområdet peges bl.a. på vigtigheden af at fastholde synliggørelsen af KC's arbejde i forhold til SKAT, politi og øvrige centrale myndigheder samt udvikle dette samarbejde, så der kan sikres vidensudveksling på tværs.

Efteruddannelsesindsatsen i forhold til personale, der arbejder med udsatte unge på døgninstitutioner, omfatter i dag et undervisningstilbud om en temadag eller

et kortere kursusforløb over 2-3 dage. Efteruddannelseskonsulenterne har udviklet en indholds- og formidlingsmæssigt velfungerende undervisningsform, som lever op til formålet om at skabe opmærksomhed på problematikker omkring prostitutionslignende adfærd blandt udsatte unge for de deltagende personalegrupper. Der er således etableret en kvalitativt velfunderet indsats, med opbygningen af erfaringer og praksismetoder omkring undervisningen og en indgående viden om grænseoverskridende seksualitet blandt unge. I kraft af efteruddannelseskonsulenternes store praksisviden ligger der et muligt udviklingspotentiale i, at KC kan indtage en konsulentrolle i forhold til håndteringen af konkrete tilfælde på institutionerne som opfølgning på efteruddannelsesaktiviteter. Dog skal tilføjes, at uddannelseskonsulenterne i forbindelse med deres kurser opfordrer kursisterne til at henvende sig med komplicerede sager eller spørgsmål, men at ingen indtil nu har benyttet sig af tilbudet.

En fremtidig udfordring for efteruddannelsesindsatsen ligger i at få udbredt den etablerede viden mere effektivt til målgruppen. Kvantitativt set er de eksisterende undervisningstilbud begrænsede i deres form, i og med at der har vist sig at ligge en uforholdsmæssigt stor planlægnings- og markedsføringsopgave forud for gennemførelsen af de egentlige undervisningsaktiviteter. Fremadrettet efterlyses der nye undervisningsmetoder, som fx anvendelsen af elektroniske medier eller praktisk undervisningsmateriale, der kan fremsendes til institutionerne, og danne grundlag for en indledende debat blandt personalet om prostitutionsproblematikkerne.

En anden stor udfordring ligger i at sikre, at den opbyggede viden og praksiserfaring forankres i organisationen. Der efterlyses således fra efteruddannelseskonsulenternes side mere sparring samt videns-, kompetence-, og ressourcodeling på tværs af KC. Et udviklingspotentiale for efteruddannelsesindsatsen er således organisatorisk at få koblet undervisningskompetencer og drage nytte af de fælles udfordringer med den udadvendte kontakt til kommuner og institutioner på tværs af KC. Et andet potentiale ligger i at overveje efteruddannelsesindsatsens rolle i forhold til en bredere forebyggelsesindsats over for udsatte børn og unge på tværs af Udsatteenheden. Endelig er der et uudnyttet potentiale for at få omsat praksiserfaringer til varig videns- og metodeudvikling.

Aktiviteterne på indsatsområderne *vidensproduktion og metodeudvikling* er i dag centreret om de opsøgende medarbejders udfyldelse af registreringskemaer i forbindelse med besøg på klinikker samt metodeudviklingsmøder i de opsøgende teams. Derudover er der gennemført enkelte dybdegående undersøgelser på udvalgte områder. Der er en udfordring i, at registreringen ikke gennemføres systematisk, hvilket skyldes, at det anvendte skema ikke fungerer i praksis blandt de opsøgende medarbejdere. Hvad angår metodemøderne, har de hidtil-

ge møder ikke haft fokus på egentlig metodeudvikling idet man i højere grad har diskuteret de i praksis anvendte metoder.

Både de gennemførte interview med opsøgende medarbejdere og drøftelser på workshopen efterlader indtrykket af, at der er behov for at styrke og udvikle KC's vidensproduktion og metodeudvikling.

Selvom KC's dataindsamling og dokumentation ikke fungerer optimalt, er det ifølge deltagere på workshopen en styrke, at registrering af praksissamtaler grundlæggende er implementeret som metode i det sociale arbejde. Derudover vurderes undervisningen af fagfolk som god i forhold til at videreformidle viden og metoder på området.

I forhold til svagheder peges på, at rammerne for arbejdet med metodeudvikling er uklare, og at der er behov for en konkretisering af, hvordan dette arbejde skal ske i praksis. I forlængelse heraf peger drøftelser på workshopen i retning af, at der mangler systematisk – såvel kvalitativ som kvantitativ – dokumentation af arbejdet på de forskellige indsatsområder og dermed mere generaliserbar viden om indsatsen på prostitutionsområdet.

Der findes dog nogle organisatoriske barrierer, som begrænser vidensudveksling og samarbejde på tværs af de enkelte indsatsområder, hvilket synes forstærket af, at indsatsområderne har været koblet til delvist afgrænsede enheder internt i Udsatteenheden Dette har ifølge interviewede medarbejdere udmøntet sig i en fragmenteret indsats, hvor der er behov for at styrke samarbejdet mellem opsøgende medarbejdere, efteruddannelsen, Tema Prostitution og psykologtilbuddet. Dette ses fra flere sider som en væsentlig forudsætning for at sikre koblingen mellem praksisfeltet og vidensfeltet i KC.

Fremadrettet peges på et behov for en grundlæggende fælles afklaring af, hvad metodeudvikling omfatter i KC, og hvordan erfaringer fra det sociale arbejde i form af situationsbunden omsorgsmæssig støtte kan kombineres med dokumentation og mere langsigtet metodeudvikling.

2.2 **Organisering og udviklingspotentialer på tværs af indsatsområder**

Kompetencecenter Prostitution er organiseret omkring de fem indsatsområder, med arbejdsgrupper under hvert indsatsområde. Ifølge den oprindelige handlingsplan for KC skal organiseringen af kompetencecentret sikre en organisation med stærk sammenhængskraft og vidensudvikling og formidling på tværs af de faglige medarbejdergrupper og indsatsområder.

Ifølge deltagerne i fokusgruppeinterviewene og på evalueringsworkshopen har man i kompetencecentrets første år haft fokus på at få opbygget de mere praksis-

rettede indsatsområder; Social- og sundhedsmæssig indsats, Rådgivning og vejledning til kommuner og andre offentlige myndigheder og Efteruddannelse.

Det praksisrettede fokus har både styrker og svagheder. Styrkerne er, at der nu er skabt et solidt grundlag for det praksisorienterede arbejde, men svagheden er, at det i en vis grad er sket uden, at erfaringerne indhentet fra praksis er blevet genstand for en formaliseret og målrettet tværgående vidensdeling og metodeudvikling. Såvel fokusgruppeinterview som evalueringsworkshoppen efterlader det indtryk, at både efteruddannelsesindsatsen og det opsøgende arbejde har udviklet karaktertræk i retning af en mesterlæreorganisation, hvor viden, arbejdsmetoder og målsætninger for praksis udvikles og videreføres på personligt plan blandt medarbejderne i de udførende enheder.

Kompetencecentret er en af de få instanser under Servicestyrelsen, der har praksisrettede, udførende funktioner. I den sammenhæng er det relevant at diskutere og præcisere, hvad hensigten med den opsøgende indsats og kursustilbuddene fremover bør være. Her tegner der sig på baggrund af evalueringsaktiviteterne to scenarier for fremtidigt fokus og formål med KC:

Scenarium 1:

Kompetencecenter Prostitutions primære indsats skal rettes mod udbredelse, kvalitet og effektivitet af det opsøgende arbejde og kursustilbuddene. Vidensproduktion og metodeudvikling målrettes de udførende funktioner. Hermed skal KC måles på hvor mange prostituerede, der er kommet videre, hvor mange samtaler, der er gennemført, kvaliteten i indsatsen etc. Fremtidigt fokus vil dermed rettes mod at styrke den opsøgende indsats, uddannelsesindsatsen etc.

Scenarium 2:

Kompetencecenter Prostitutions primære indsats skal rettes mod generaliseret vidensopsamling og metodeudvikling på prostitutionsområdet. De udførende aktiviteter gennemføres med henblik på at producere relevant viden og udvikle relevante metoder på centrale områder inden for prostitutionsområdet. KC's indsats måles på kvaliteten, relevansen og aktualiteten af den viden de producerer og de metoder, de udvikler, til brug for alle, der arbejder med prostitutionsområdet og tilstødende områder. Fremtidigt fokus vil derfor rettes mod formålet med vidensproduktion og metodeudvikling og målgrupperne herfor samt fokus på proces og procedure omkring vidensproduktion og metodeudvikling.

3. **INDSATSOMRÅDERNE – STATUS OG UDVIKLINGS- POTENTIALER**

Ifølge handlingsplanen skal Kompetencecenter Prostitution være et nationalt center, der fungerer som nøgleaktør på prostitutionsområdet. Centrets viden og kompetencer skal overordnet set medvirke til at forbedre prostitueredes livsvilkår og muligheder for at komme ud af prostitution samt forebygge, at udsatte unge indgår i prostitutionslignende relationer. Indsatsen skal dog også rettes mod prostituerede, der ikke lige her og nu ønsker at komme ud af prostitution. Kompetencecenter Prostitutions faglige kerneaktiviteter ligger inden for fem overordnede indsatsområder:

Social- og sundhedsmæssig indsats inden for prostitutionsfeltet omfatter opsøgende arbejde blandt prostituerede på massageklinikker, telefon- og internetrådgivning, psykologhjælp, brobygning mellem prostituerede og sociale myndigheder og sundhedsvæsen.

Rådgivning og vejledning af kommuner og andre offentlige myndigheder omfatter kursustilbud og rådgivning generelt og i forbindelse med konkrete sager.

Efteruddannelse af personale, der arbejder med udsatte unge på døgninstitutioner, omfatter gratis tilbud om temadag og 2-3 dages kursusforløb, der klæder medarbejderne på til at identificere prostitutionslignende adfærd og gør dem i stand til at tale med de unge herom.

Vidensproduktion inden for alle dele af prostitutionsområdet, som dels kan give fagfolk viden og kompetencer på området, dels kan bidrage til et sikkert fagligt fundament for udmøntning af lovgivning og forvaltning på området.

Metodeudvikling har til formål dels at kvalificere det sociale arbejde, der udføres i KC, dels at bidrage til den generelle metodeudvikling i det sociale arbejde.

I de følgende afsnit beskrives kort aktiviteterne samt styrker, svagheder og udviklingsmuligheder inden for de enkelte indsatsområder. Beskrivelserne bygger på de gennemførte fokusgruppeinterview og evalueringsworkshoppen.

3.1 **Social- og sundhedsmæssig indsats**

Det social- og sundhedsmæssige indsatsområde centrerer omkring et opsøgende team på 12 medarbejdere fordelt på de tre regionale kontorer under KC. De opsøgende teams udfører uopfordret, opsøgende arbejde på massageklinikker.

Formålet med den social- og sundhedsmæssige indsats er at forbedre de sociale og sundhedsmæssige forhold for de prostituerede, reducere de skadelige følger af prostitution samt motivere til prostitutionsophør.

For de kvinder, der ønsker det, følges det opsøgende arbejde op af en helhedsorienteret social indsats, der bl.a. omfatter brobygning til relevante myndigheder samt tilbud om psykologhjælp og andre støtteforanstaltninger.

Den social- og sundhedsmæssige indsats omfatter endvidere telefon- og internetrådgivning til prostituerede, pårørende og prostitutionskunder.

3.1.1 *Opsøgende arbejde og brobygning*

Det opsøgende arbejde falder i fire faser: screening og planlægning, kontakt, motivation og forandring. Derfor er erfaringsopsamlingen på opsøgende arbejde og brobygning nedenfor struktureret efter disse faser.

Screening og planlægning

Forud for den personlige kontakt gennemføres et grundigt forarbejde i form af afdækning af klinikernes lokalisering og forhold. Klinikkerne identificeres primært gennem Ekstra Bladet og via massageklinikernes hjemmesider på internettet.

I de første år af KC's levetid har screening og planlægning fyldt relativt meget i den opsøgende indsats, idet screeningen udgør datagrundlaget for det opsøgende arbejde. I de forløbne tre år har KC gennemført screening og fået kontakt til de identificerede klinikker i alle landets kommuner.² Det store grundlæggende arbejde er således lavet, og fremadrettet handler det om at holde kortlægningen opdateret.

I københavnsområdet har man som en del af screeningen forsøgt at afdække hvilke nationaliteter, der er på en given massageklinik, således at den første telefoniske kontakt kan ske via tolk på modersmålet. Denne metode har givet mange kontakter til udenlandske prostituerede.

Screenings- og planlægningsfasen bruges også som mental forberedelse til den personlige kontakt, som den opsøgende medarbejder skal gennemføre alene.

² For yderligere oplysninger om kvantitative data om centrets aktiviteter henvises til Statusrapport 07 og 08

Den mentale forberedelse er meget vigtig, da den opsøgende medarbejder aldrig ved, hvad der venter hende inde på klinikkerne.

Kontaktfasen

Det primære formål med kontaktfasen er at opnå personlig kontakt og gennemføre en samtale med den prostituerede eller få lavet en aftale om en samtale. Den første kontakt kræver gode improvisationsevner, omstillingsparathed og tålmodighed hos den opsøgende medarbejder. Ofte må den enkelte klinik opsøges flere gange, og når døren åbnes, handler det ofte om *"at omdefinere målet lynhurtigt fra at komme ind på klinikken til at aflevere KC's materiale"*. I københavnsområdet har man gode erfaringer med at have sit KC-kort parat og give det til den, der åbner døren, *"så får man lidt tid til at reagere"*.

Ifølge de interviewede giver det meget læring at komme ud på klinikkerne, men samtidig kan det være en stor belastning for den enkelte medarbejder. Kontakten gennemføres alene, og fordi kontakten er kernen i det opsøgende arbejde, betyder det meget for den enkelte medarbejder *"at komme ind"*, og at man får succes med at skabe kontakt. *"Selvom man bliver godt klædt på af de andre kolleger, så kan man ikke klædes så godt på, at nervøsiteten ikke træder frem, når døren åbnes... man er ikke klædt sådan på, at der ligefrem er tryghed i arbejdet, det er et grundvilkår."*

I den forløbne periode har KC derfor forsøgt at minimere belastningen på den enkelte medarbejder og give dem flere redskaber til at håndtere den indledende kontakt. Alle får supervision en gang om måneden, der er løbende kollegial sparring, og 10 ud af de 12 opsøgende medarbejdere er i færd med at gennemføre grunduddannelsen af den psykotераpeutiske uddannelse, der giver dem flere redskaber i det opsøgende arbejde.

Motivationsfasen

Når den første kontakt er etableret, flyttes fokus til at motivere den prostituerede for at skabe positive forandringer i sit liv. Forandringen kan handle om prostitutionsofthør, men den kan også handle om at passe bedre på sig selv sundhedsmæssigt både fysisk og psykisk.

Arbejdet med at motivere starter ifølge de interviewede opsøgende medarbejdere med at opbygge ligeværdighed og tillid mellem den opsøgende medarbejder og den prostituerede. Ofte starter forløbet med, at man snakker om noget praktisk, fx fortæller en af de opsøgende, *"at det startede med latexallergi på tungen og endte med prostitutionsofthør."*

De vigtigste redskaber i motivationsfasen er anerkendelse og indlevelse hos den opsøgende medarbejder, samtidig med at den opsøgende skal være fastholdende

i forhold til de ting, der tales om og aftales. Medarbejderen skal ikke have ambitioner på den prostitueredes vegne, men derimod forståelse for den prostitueredes situation. Ofte kan det være angstprovokerende for den prostituerede at forlade erhvervet, fordi prostitution er det, hun synes hun er god til og samtidig skal livet omorganiseres. Her handler det om *”at møde hende på hendes drømme og hjælpe hende med at se, at hun kan opnå de samme ting i andre erhverv eller relationer.”*

Den opsøgende medarbejders opgave i motivationsfasen er således gennem tillid, ligeværdighed og indlevelse at hjælpe den prostituerede til at reflektere over og analysere sin egen situation og støtte hende i at træffe valg, der kan forbedre hendes livssituation. Herefter har medarbejderen en række konkrete tilbud om hjælp og støtte til at gennemføre de trufne valg, hvad enten det drejer sig om praktiske forhold, sundhedsmæssige forhold eller prostitutionsophør.

Forandringsfasen

Forandringsfasen handler primært om brobygning til andre myndigheder, fx SKAT og sociale myndigheder. I forandringsfasen indgår også konkrete sundhedstilbud om psykologhjælp og forskellige former for helbredstjek samt rådgivning om sikker sex. I københavnsområdet visiterer KC de prostituerede til den særlige VIP-ordning, der går ud på, at de kommer foran i køen til gynækologundersøgelser og tjek for kønssygdomme, der foretages anonymt.

I forandringsfasen træder der således en række andre fagfolk ind på banen og den opsøgende medarbejder kan trække sig lidt tilbage. I praksis er der dog ofte stadig brug for en tæt kontakt mellem den prostituerede og den opsøgende medarbejder pga. den tætte personlige relation og tillid, der er opbygget mellem dem.

I 2007 blev der i tilknytning til KC oprettet en landsdækkende psykologordning. Psykologtilbuddet omfatter 11 behandlinger hos en af de psykologer, der er tilknyttet KC. Det er den opsøgende arbejder, der henviser til psykologen, men derudover er der ikke kontakt mellem de to instanser, og der koordineres ikke mellem de forskellige tilbud, der gives til den enkelte kvinde.

Brobygning

Som et vigtigt led i arbejdet med at hjælpe den prostituerede over i et andet liv varetager de opsøgende medarbejdere en funktion som brobyggere. Således skal de opsøgende medarbejdere fungere som bindeled mellem de prostituerede og de sociale tilbud, som socialforvaltninger og andre aktører kan tilbyde. Foruden samarbejde med forskellige myndigheder om enkeltsager består denne rolle også i at etablere generelle samarbejdsflader med de relevante myndigheder og insti-

tutioner som fx forvaltninger, politi, SKAT, behandlingsinstitutioner og forskellige private aktører.

Brobygningsarbejdet udmøntes ifølge de opsøgende medarbejdere på forskellige måder. Konkret kan den opsøgende medarbejder være bisidder i en samtale mellem kvinden og myndighederne. I den forbindelse har den opsøgende medarbejder til opgave at forberede kvinden til mødet, ligesom den opsøgende medarbejder kan understøtte kvinden i at fortælle sin historie og hjælpe med at 'oversætte', hvordan systemets sagsgange fungerer. Omvendt spiller den opsøgende medarbejder også en rolle i forhold til at give sagsbehandleren indblik i, hvad prostitution indebærer og hvilke følgevirkninger, der er forbundet med erhvervet.

På denne måde bliver den opsøgende medarbejder som brobygger en form for 'buffer' for de potentielle misforståelser, der kan opstå i mødet mellem kvinden og de myndigheder, som skal søge at hjælpe kvinden.

En anden del af brobygningsarbejdet består i, at den opsøgende medarbejder står til rådighed som beredskab for de prostituerede, når politiet gennemfører en razzia i en massageklinik. En samarbejdspartner ser en stor styrke i, at de opsøgende medarbejdere er til stede for at støtte kvinderne og hjælpe dem videre i systemet:

"Når vi får thailandske kvinder ind, som ikke har andet end det, de står og går i, og de heller ikke vil spise maden, så er det rigtig godt, at der er et kompetencecenter, der kan gå ind med deres kendskab til kvindernes situation, som har fokus på kvinderne og ikke på det politimæssige."

Endelig er der nogle af de interviewede samarbejdspartnere, som fortæller, at brobygningsarbejdet også kan handle om at sikre videndeling mellem KC og samarbejdspartnerne om tendenserne i prostitutionsmiljøet.

På tværs af de opgaver, som brobygningsarbejdet omfatter, ser samarbejdspartnerne generelt KC som en støttefunktion for den enkelte prostituerede.

3.1.2 *Telefon- og internetrådgivning*

Ud over den opsøgende indsats, der fylder langt størstedelen i den social- og sundhedsmæssige indsats, tilbyder KC også telefon- og internetrådgivning til prostituerede, pårørende og kunder.

Af statusrapporten fra 2007 fremgår det, at kunderne anvender telefonrådgivningen langt hyppigere end de prostituerede, der stort set ikke benytter sig af hverken telefon- eller internetrådgivning.³

Dette billede bekræftes af de interviewede opsøgende medarbejdere, der mener, at årsagen hertil er, at de prostituerede ikke *beder* om hjælp. De skal opsøges og motiveres til at modtage hjælp – derfor er det direkte personlige møde nødvendigt for at nå kvinderne. De få prostituerede, der har benyttet sig af telefon- eller internetrådgivningen, har henvendt sig med helt konkrete emner, som fx momsregistrering.

Derimod ser prostitutionskunderne ud til at kunne bruge tilbuddet. Set i forhold til det anslåede antal prostitutionskunder er tallet dog lavt, men såvel de interviewede opsøgende medarbejdere og psykologer som de interviewede kunder ser et stort og delvist udækket behov for hjælp og støtte til at håndtere 'misbrug' (flere kunder ser deres behov for at opsøge prostituerede som et misbrug) blandt kunderne. Problemerne med et kontinuerligt 'forbrug' af købesex identiske med de prostitueredes problemer i form af skyld, skam, dobbeltliv, og manglende retning og mål i livet. I dag tilbydes kunderne telefoniske samtaler med en opsøgende medarbejder, hvorefter de selv skal henvende sig til psykolog eller opsøge anden hjælp.

- 3.1.3 *Styrker og svagheder ved den social- og sundhedsmæssige indsats*
Såvel interviewene som workshoppen viser, at de opsøgende medarbejdere og deres samarbejdspartnere generelt oplever, at indsatsen lever op til formålet om at støtte de prostituerede i at skabe positive forandringer i eget liv.

Der er forskel på, hvor meget de to delmål – prostitutionsophør og forbedring af de sociale og sundhedsmæssige forhold – fylder i arbejdet. For nogle af de opsøgende er målet om prostitutionsophør i fokus og præsenteres for den prostituerede i løbet af den første samtale. For andre er der fokus på 'det mulige' og på, hvad den prostituerede umiddelbart selv ser som sit mål. Der er således ikke enighed om fortolkningen og vægtningen af det overordnede mål, og hvordan det håndteres i praksis, og de opsøgende medarbejdere og psykologerne foreslår, at der arbejdes for et fælles, nuanceret værdigrundlag for KC som helhed.

Den opsøgende indsats

Den opsøgende indsats med screening, kontakt, motivering og forandring opleves generelt som meget ressourcekrævende set i forhold til det kvantitative udbytte, forstået som antallet af opnåede kontakter og gennemførte forløb. Der er enighed om, at den meget grundige metode har været nødvendig i en opstarts-

³ For yderligere oplysninger om telefon- og internetrådgivning henvises til Statusrapport 2007.

fase, men at der fremadrettet er behov for at udvikle mindre ressourcekrævende metoder i det opsøgende arbejde. Fx foreslås en mere målrettet indsats mod de prostituerede, der er motiverede for forandring. Derudover er der behov for at udvikle metoder i forhold til internet- og barprostitution.

For at spare ressourcer og målrette indsatsen er der derfor behov for at udvikle nye metoder til opsøgende arbejde eksempelvis:

- Opsøgende arbejde på internettet, chatrooms mv. (der gennemføres i øjeblikket et pilotprojekt, hvor opsøgende medarbejdere agerer i chatrooms)
- Annoncering på internettet via webmasters
- Kontaktskabelse gennem massageklinikernes hjemmesider
- Udsendelse af månedligt nyhedsbrev (digitalt og postalt)

Samtidig er der stadig brug for den personlige kontakt, fordi det meget grundige og tålmodige opsøgende arbejde har en motiverende effekt, her udtrykt gennem citater fra de interviewede prostituerede:

"Jeg ønskede sådan, at de kom igen. Og det gjorde de også. (...) Det gør, at man ved, at der er en verden derude, som ved, at man eksisterer. Det er utrolig vigtigt at blive set. Derved fortæller de en, at det er i orden, at du ikke vil have hjælp nu, men du skal vide, at vi også er der den dag, hvor du har lyst til at bruge os."

(De gør det) ... "pænt, ordentligt og respektfuldt. De anerkender pigerne som mennesker, de har tid, og det opleves ikke som om, de kommer for at "befri" dem."

"Hun havde aldrig fået lov til at hjælpe mig, hvis hun ikke havde været den, hun er. (...) Hun ser mig som et menneske og ikke en salgsvare."

"De dybe samtaler tages bedst i privaten – ikke på klinikken."

"Positivt, at de også kommer forbi "til en løs snak" uden fokus på terapi."

Som det fremgår af citaterne, er den personlige relation helt central i det opsøgende arbejde, og det tager tid at opbygge den.

Hvor indsatsens kvantitative resultater ikke står mål med ressourceforbruget, er der således til gengæld mange kvalitative effekter i den systematiske indsats, som er vigtige i et videns- og metodeperspektiv.

Konkret efterspørger de interviewede prostituerede mere skriftligt materiale. Eksempelvis efterlyses specifikke løsningsforslag/konkrete eksempler fra virkeligheden. Beskrivelse af den proces, der venter forude. Hvad sker der hvis...? Hvis du vælger at gå ud af den her branche, hvad er dine muligheder så?

Desuden efterlyser nogle af de interviewede, at der etableres et mødested både fysisk og digitalt, hvor prostituerede kan mødes og uforpligtende udveksle erfaringer og støtte hinanden.

Brobygning til andre myndigheder

Som beskrevet er brobygning en central del af de opsøgendes arbejde i forandringsfasen. Ser vi nærmere på hhv. de opsøgende medarbejders og samarbejdspartners oplevelse af samarbejdet om indsatsen over for de prostituerede, har de opsøgende medarbejdere en oplevelse af, at myndighederne generelt er gode til at bakke op om indsatsen, om end samarbejdspartnerne kan være lidt berøringsangste i forhold til prostitutionsfeltet. På samme vis giver de interviewede samarbejdspartnere udtryk for, at de er glade for samarbejdet med KC, og at de opsøgende medarbejdere er fagligt klædt på til arbejdet.

Begge parter peger på, at der i samarbejdet er et dilemma i på den ene side at efterleve lovgivningens krav og på den anden side hjælpe den prostituerede videre i et positivt udviklingsforløb uden prostitution. Det være sig i de tilfælde, hvor kvinden ikke har mulighed for at dokumentere sit hidtidige arbejde, fordi hun ikke har været momsregisteret, eller at kvinden kan anklages for socialt bedrageri, fordi hun har modtaget sociale ydelser, alt imens hun har erhvervet sig gennem prostitution.

Afhængigt af samarbejdspartners faglige område tegner sig på den baggrund forskellige udgangspunkter i forhold til at kunne indfri et fælles mål om at hjælpe kvinden ud af prostitution. Hvor nogle opsøgende medarbejdere efterspørger fleksibilitet hos samarbejdspartnerne i forhold til at hjælpe kvinden, efterspørger samarbejdspartnerne forståelse for de lovgivningsmæssige rammer, som de arbejder under. Nogle samarbejdspartnere peger således på, at det ofte er vanskeligt for fx sagsbehandlere at skulle håndtere sager, hvor prostituerede er på kant med lovgivningen, fordi det bliver vanskeligt at understøtte et positivt udviklingsforløb, hvis den prostituerede anklages for socialt bedrageri.

Dertil kommer udfordringen i at formulere et fælles formål med samarbejdet – et mål, som er tværgående i forhold til de forskellige fagområder, der er inddraget i arbejdet, men som samtidig giver mening på det enkelte fagområde (politi, SKAT, socialområdet, mv.): En samarbejdspartner udtrykker udfordringen på følgende måde: ” *Jeg synes ikke, vi har fælles mål; Kompetencecentrets mål er at få prostituerede ud af prostitution. Vores mål er, at alle skal betale skat og få*

skovlen under bagmændene.” Der rejser sig således et spørgsmål om, hvordan der for begge parter kan skabes en win-win-situation, som i sidste ende har et positivt udbytte for de prostituerede kvinder.

Der er på den baggrund delte oplevelser af den gensidige erfarings- og vidensudveksling om miljøet. Enkelte samarbejdspartnere oplever ikke, at samarbejdet er gensidigt: *”Vi fik en fornemmelse af, at de gerne vil bruge os, men at vi ikke måtte bruge dem.”* Andre samarbejdspartnere oplever, at man (myndigheder og KC) bruger hinanden meget i form af et uformelt netværksbaseret samarbejde, hvor man også udveksler viden om tendenser i miljøet. På workshoppen fremhæves netop vigtigheden af, at KC fremadrettet bevarer og styrker denne uformelle vidensudveksling om miljøet med sine samarbejdspartnere.

Forskelligheden i opfattelserne af samarbejdet indikerer, at samarbejdet i høj grad er personbåret og bestemt af den enkelte samarbejdspartners engagement og mulighed for at indgå i indsatsen: *”Det handler meget om kemi og om personlig fleksibilitet blandt medarbejderne.”* (Samarbejdspartner)

I forhold til det fremadrettede brobygningsarbejde peges konkret på, at:

- De opsøgende medarbejderes grundviden om skatteregler kan styrkes, så de bliver bedre klædt på til at være fx bisiddere
- Det er en fordel, hvis myndighederne har mulighed for at møde den prostituerede på hendes hjemmebane i klinikken, da det kan være svært at møde op på et offentligt kontor
- Mulighederne for at udveksle viden om bagmændene i forbindelse med indsatsen over for kvindehandel, hvor de opsøgende medarbejdere nogle gange gennem kvinderne får oplysninger, som politiet kan bruge
- Det vil være en fordel, hvis de enkelte samarbejdspartnere fik et større indbyrdes kendskab til hinanden. KC kunne være initiativtager til etablering af tværfaglige erfagrupper mellem samarbejdspartnere på prostitutionsområdet. I den forbindelse nævnes også, at et tættere samarbejde mellem særligt KC, politi og SKAT kunne medvirke til at hjælpe kvinderne og samtidig ramme bagmændene
- Et mere formaliseret samarbejde med de enkelte myndigheder kunne gøre samarbejdet mindre personafhængigt og dermed mindre sårbart. Her nævnes samarbejdet med Københavns Kommune som inspirationsmodel

- Endelig peges på, at KC kan bruge seks-bysamarbejdet på tværs af regionerne til at formidle sine tilbud og skabe kontaktflader i kommunerne

Psykologrådgivning og andre støttefunktioner

Generelt er der enighed om, at psykologordningen er en vigtig del af KC's tilbud, men at kontakten og samarbejdet fremover bør styrkes.

Kun en af de tre interviewede psykologer har haft direkte kontakt med kompetencecentret, og hun oplever, at der internt er forskellige holdninger til prostitution og formålet med centrets arbejde. De interviewede psykologer er enige om, at for meget fokus på prostitutionsophør kan opleves som en barriere hos nogle af klienterne – men at det samtidig er vigtigt, at centret har en holdning.

Både de interviewede psykologer og deltagerne i workshoppen ser en fordel i at skabe et tættere samarbejde mellem KC og de tilknyttede psykologer. Fx foreslås samarbejde om visiteringen af prostituerede til psykologordningen. Her kunne KC have glæde af sparring med psykologerne. Desuden er der enighed om, at der med fordel kunne udarbejdes et skema til vidensopsamling om de henviste prostitueredes forløb og udbytte af psykologbehandlingen.

Endelig foreslås det, at KC iværksætter opbygningen af et netværk mellem de tilknyttede psykologer.

Ud over psykologtilbuddet er der som beskrevet forskellige andre sundhedsmæssige støtteforanstaltninger og tilbud, som den opsøgende medarbejder kan tilbyde den prostituerede, herunder den særlige VIP-ordning, der dog kun tilbydes i københavnsområdet. Ifølge deltagerne på workshoppen bør denne ordning udbredes til resten af landet, da den fungerer godt og medvirker til, at de prostituerede løbende bliver sundhedstjekket og får råd og vejledning til, hvordan de kan passe på sig selv. Hvis der etableres lignende ordninger andre steder i landet, bør disse ifølge deltagerne tage udgangspunkt og forankres i eksisterende lokale muligheder, fx Pro-Vest Sundhedsklinik, lokale/regionale kønssygdomsklinikker eller praktiserende læger, der ikke er deres egen privatpraktiserende læge.

Telefon- og internetrådgivning

Ifølge deltagerne på workshoppen skal telefonrådgivningen fortsat tilbydes både prostituerede og kunder. Der er dog usikkerhed om hvor mange ressourcer, der bør bruges på kunderne, idet nogle mener, at det er et politisk spørgsmål, der bør afklares. Som det er nu, opleves det som lidt af en tilfældighed, at KC har kunderne som målgruppe.

De, der mener, at kunderne fortsat skal kunne bruge KC, foreslår, at telefonrådgivningen for kunderne udvides, og at der igangsættes et forsøg, hvor fx 20 kunder tilbydes psykologhjælp, for derigennem at indsamle viden om kundernes univers og problemstillinger.

3.2 **Rådgivning og vejledning til kommuner og andre myndigheder**

Indsatsområdet for rådgivning og vejledning af kommuner har ifølge projektbeskrivelsen til formål at bidrage til en helhedsorienteret og kvalificeret sagsbehandling for prostituerede i de enkelte kommuner. Dette skal ske ved, at kommuner og andre instanser kan hente rådgivning og konsulentbistand fra KC i forbindelse med at få prostituerede i ordinær beskæftigelse eller uddannelse.

En række tiltag på indsatsområdet efteruddannelse, og social- og sundhedsområdet er medvirkende til at indfri målene på indsatsområdet for vejledning og rådgivning. I dette afsnit belyses alene de erfaringer, der direkte vedrører personlige rådgivning, og vejledningsmaterialer, som kommuner og sagsbehandlere har benyttet sig af hos kompetencecentret.

Blandt de interviewede samarbejdspartnere har man i begrænset omfang benyttet sig af KC's tilbud om rådgivning og vejledning. Samarbejdspartnerne har i lige så høj grad vejledt de opsøgende medarbejdere i KC.

Nogle af de interviewede samarbejdspartnere har taget kontakt til KC for at indhente viden om prostitutionsområdet til politisk niveau. Andre har brugt KC til sparring om konkrete sager, mens enkelte har deltaget i kurser – og med et godt udbytte. Der gives samlet set udtryk for, at man kan trække på ekspertviden hos KC.

I forhold til KC's rådgivningsfunktion og viden peger nogle samarbejdspartnere på, at der hos KC findes stor viden om praksisfeltet, og hvordan der kan ydes omsorgsmæssig støtte i forhold til kvinderne. Til gengæld efterspørges socialjuridisk rådgivning hos KC om, hvordan kommunen inden for lovens rammer kan understøtte indsatsen over for prostituerede. Konkret peges på behovet for en vejledning med tydelige retningslinjer på, hvordan sagsbehandlere kan håndtere tidligere nævnte dilemmaer omkring de prostituerede, der ønsker hjælp til at komme ud af prostitution, men som samtidig ikke har fulgt lovgivningen i deres hidtidige erhverv. Nogle samarbejdspartnere har således en oplevelse af, at KC ikke ønsker at rådgive kommunerne om socialjuridiske forhold relateret til prostitution.

Endelig peger nogle af samarbejdspartnerne på, at der er uklarhed om KC's rolle i forhold til, *hvordan og hvornår* KC kan bruges i konkrete sager som rådgiv-

ningsfunktion for sagsbehandlere samt hvilke prostituerede, der ydes rådgivning om.

Som led i rådgivningsarbejdet producerer KC også forskellige fysiske produkter i form af en værktøjskasse for professionelle, der arbejder med prostitution (udgives i foråret 2009) og artikler. På workshoppen peges på, at disse materialer er gode og anvendelige i forhold til at vejlede kommunerne om prostitutionsområdet.

I forhold til det fremadrettede arbejde med indsatsområdet *'Rådgivning og vejledning i kommunerne'* har deltagerne i interview og på workshoppen stillet en række forslag:

- Det er vigtigt at fastholde synligheden af KC's arbejde i forhold til SKAT, politi og andre centrale myndigheder
- KC kan arbejde for, at der i kommunerne udpeges en kontaktperson som adgangen til dialog om forskellige tiltag og tilbud fra KC's side
- Krisecentre for kvinder mangler større indsigt i og vejledning om prostitutionsområdet
- KC kan med fordel deltage i LOKK's temadage for at skabe synlighed om centret og dets tilbud
- Tilbud om rådgivning og undervisning kan med fordel rettes mod børn- og ungerådgivere i kommunerne
- Der ses et behov for at udvikle samarbejdet med myndigheder som SKAT og politi for at sikre muligheden for udveksling af oplysninger og sikre, at der trækkes på samme hammel i forhold til et fælles mål om at skabe bedre vilkår for de prostituerede eller hjælpe kvinderne ud af prostitution. Der findes eksempler på gode samarbejder med SKAT og politi, og de kan danne grundlag for at styrke samarbejdet andre steder

3.3 Efteruddannelse

Efteruddannelsesindsatsen i KC varetages af to uddannelseskonsulenter, der skal dække hele landet. Målsætningen er at forebygge, at unge indgår i prostitutionslignende relationer, via efteruddannelsen af personale, der arbejder med udsatte unge under 18 år på døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder og andre typer af specialforanstaltninger.

Efteruddannelsesindsatsen består i dag af et gratis tilbud til institutioner og kommuner om, at relevant personale kan deltage i en temadag eller et to dages kursusforløb.

I det følgende gives en praksisbeskrivelse af, hvordan underviserne har grebet efteruddannelsesopgaven an. Derefter fokuseres på styrker, svagheder og potentialer for efteruddannelsesindsatsen. De følgende refleksioner bygger på interview med de to uddannelseskonsulenter og fem kursusedtagere samt erfaringerne fra evalueringsworkshoppen.

Efteruddannelsens aktiviteter: kurser og temadage

De to underviserne står i praksis meget alene om at varetage efteruddannelsesindsatsen. De har i løbet af de første år af kompetencecentrets levetid stået for at udvikle efteruddannelsesaktiviteternes form og indhold. Ud over den konkrete undervisning ligger der forud for afholdelsen af kurser og temadage et betydeligt planlægningsarbejde og en markedsføringsindsats over for kommunerne og de kommunale institutioner. Der tilbydes i dag ikke som udgangspunkt nogen formaliseret tilbud om en opfølgende indsats, men kursisterne opfordres altid til at ringe til KC med spørgsmål eller komplicerede sager.

Efteruddannelsens formål

Efteruddannelsesaktiviteterne tilrettelægges primært efter to overordnede formål. For det første at sikre en vidensformidling omkring prostitutionsproblematikker i forhold til de unge. For det andet at styrke personalets (på døgninstitutionerne) kompetencer til at kunne afdække og håndtere prostitutionslignende adfærd blandt de unge. Det drejer sig ifølge underviserne meget om at sætte spørgsmålet om prostitution i spil i forhold til individuelle holdninger, de professionelle holdninger, arbejdspladsens holdninger mv.

Der ligger endvidere en stor udfordring i at forsøge at videregive redskaber til, hvordan sex, følelser og de unges grænser kan indgå i det daglige arbejde med udsatte unge. Mange kursusedtagere efterspørger derfor konkrete råd og redskaber, men ifølge underviserne er det i praksis ikke muligt at give en facitliste. Underviserne arbejder ud fra budskabet om, at de konkrete redskaber skal tilegnes i praksis, og at mange af kursusedtagerne faktisk allerede besidder lignende redskaber, som de skal lære at bruge i forhold til prostitutionslignende adfærd. Kurserne sigter derfor primært mod at give deltagerne et grundlag for at gå videre med at indarbejde opmærksomheden på problemstillinger omkring seksualitet og prostitution i deres arbejde. De tilføres dog nogle konkrete redskaber gennem oplæg om risikofaktorer og signaler på prostitution, sammenfald mellem seksuelle overgreb og grænseløs adfærd/prostitutionslignende adfærd, og gennem større opmærksomhed på deres sprogbrug omkring seksualitet osv

Markedsføring og kontakt til kommunerne

Det har i praksis været vanskeligt at få de relevante ledelsespersoner i kommunerne og på institutionerne til at prioritere prostitutionsemnet på trods af, at efteruddannelsetilbuddet er gratis. Der kan være flere årsager hertil, men én meget central årsag kan ifølge de interviewede være, at markedsføringen af tilbuddet faldt sammen med kommunalreformen og kommunernes sammenlægninger.

Konsekvensen af den manglende tilslutning har været en meget tidskrævende indsats i den indledende markedsføring og kontakt til kommunerne. Det er ikke ualmindeligt, at det har krævet 8-9 telefonopkald og en række løbende mails for at komme i tale og få en konkret aftale i stand. For underviserne er rollen som sælger ikke nogen spidskompetence, og de store udfordringer ved markedsføringen har nogle gange været vanskelige at håndtere.

København Kommune har som den eneste valgt at sætte fokus på prostitution og har iværksat en opkvalificering af kommunens medarbejdere med sparring fra KC. Det letter kontaktprocessen betragteligt, når der udtrykkes velvilje fra ledelsen i kommunen, og såvel de interviewede som workshopdeltagerne udtrykker håb om, at andre kommuner kunne lade sig inspirere af dette tiltag.

Undervisningens form og indhold

I løbet af de første år af kompetencecentrets levetid har underviserne efterhånden arbejdet sig frem mod en velfungerende undervisningsform og et målrettet indhold for temadagene og kurserne. Der lægges generelt vægt på en dialogbaseret tilgang, der så vidt muligt har forankring i praksis, idet der tages øvelser, cases eller artikler ind, som deltagerne skal arbejde aktivt med. Undervisningens tematiske indhold fastsættes og vægtes erfaringsmæssigt bedst af underviserne på forhånd.

Kurserne tilrettelægges over 2 dage i samarbejde med den deltagende institution eller kommune. Underviserne optræder fortrinsvis sammen til arrangementerne. Temadagene tilrettelægges som en light-version af kurserne, hvor der lægges lidt mere vægt på at sikre den tilstrækkelige vidensformidling, mens det casebaserede arbejde nedprioriteres en smule.

Deltagernes tilbagemeldinger viser, at de generelt har en positiv opfattelse af udbyttet fra temadage og kursuser. Underviserne opnår med en god kobling mellem praksiserfaring og viden/teori på kurserne og temadagene at sætte seksualitetsspørgsmålet og prostitutionslignende adfærd i forhold til det daglige arbejde på ungeområdet. Et afgørende emne er her sprog og kommunikation, i forhold til hvordan man taler om seksualitet, i situationer hvor medarbejderne ikke kan bruge deres egne 'normalerfaringer' over for udsatte unge, hvor helt andre forhold gør sig gældende. Der anlægges et konkret og målrettet sprogbrug, som

fremmer opmærksomheden på vigtigheden af et bevidst ordvalg i dialogen med de unge. Det opfattes som meget lærerigt at blive udfordret i ens personlige fordomme og tabuer omkring prostitution og seksualitet og blive klar på, hvor grænserne går mellem normale unges forhold til seksualitet og grænseoverskridende adfærd.

3.3.1 *Styrker og svagheder ved efteruddannelsens aktiviteter*

Interviewene og workshoppen viser, at underviserne og modtagerne oplever, at efteruddannelsesaktiviteterne lever op til formålet om at formidle viden og kompetencer til personalet på de medvirkende institutioner. På baggrund af interviewene og workshoppen kan der endvidere peges på en række konkrete styrker og svagheder ved den nuværende organisering af indsatsen.

Nye redskaber og undervisningsmetoder

Interviewene understreger, at deltagere har fået et godt udbytte af undervisningen, men set i et overordnet perspektiv begrænses effektiviteten af efteruddannelsesindsatsen af, at den intensive undervisningsform ikke rækker langt i forhold til at nå bredt ud til målgruppen af institutioner i hele Danmark.

Både fra modtagersiden og fra underviserne selv efterlyses nye undervisningsredskaber, som film og internetredskaber, der kan være med til at sprede viden hurtigere. En anden idé fra workshoppen var at udarbejde 'værktøjskasser til institutioner', der er tænkt som en fysisk kasse med remedier, der kan fungere som omdrejningspunktet for behandlingen af emner blandt de relevante personalegrupper, og som eventuelt også kunne anvendes direkte i dialogen med de udsatte unge.

Udviklingspotentiale for efteruddannelsen som del af en bredere forebyggelsesindsats

Underviserne har som beskrevet stået meget alene med udviklingen af efteruddannelsesopgaven og den store markedsføringsopgave, der opstår i lyset af den manglende efterspørgsel efter efteruddannelsesstilbuddet fra kommunernes side. Underviserne modtager ikke supervision, og de oplever en forventning om, at de skal være meget kreative og opsøgende. Jf. ovenstående er resultatet også rigtig godt, men en af underviserne giver også udtryk for, at de har ambitioner om meget mere.

Også fagligt og metodisk oplever underviserne, at de er lidt isolerede og kun har hinanden at sparre med. Derfor efterlyses flere muligheder for inspiration og dialog med andre, fx ved i højere grad - som beskrevet i handlingsplanen - at koble underviserkompetencer på tværs af KC og evt. relevante dele af Udsatteenheden med det formål at fremme udviklingen af metodiske, pædagogiske og

tematiske kompetencer og samle et større potentiale for videns- og metodeudvikling for den samlede forebyggende indsats.

De eksterne repræsentanter i interviewene og på workshoppen gav i denne forbindelse udtryk for, at prostitutionstemaet reelt er et meget snævert emne i forhold til den bredere vifte af udfordringer, efteruddannelsens målgruppe møder i det daglige. Prostitutionsspørgsmålet er her i realiteten et delelement af en større mængde sammenkoblede sociale problemstillinger. Heraf opstod spørgsmålet, om man ikke kunne sammenkoble efteruddannelses tilbuddet med den bredere forebyggelsesindsats over for udsatte unge – både inden for serviceenheden og i forhold til eksterne samarbejdspartnere.

Mulighed for supervision og konsultation

Efteruddannelsens aktiviteter har indtil videre ikke rettet sig mod opfølgning og implementering på de enkelte institutioner. Men både i interviewene og på workshoppen efterlyses flere konkrete redskaber, der kan benyttes, når man har identificeret prostitutionstruede unge. Her er erfaringen fra et kursus eller en temadag måske ikke nok. En mulighed, der blev bragt på banen var, at underviserne i KC i forlængelse af kursustilbuddene kunne indtage en konsulentrolle i forhold til institutionerne, hvor der følges op på undervisningsforløbet med rådgivning og/eller supervision i konkrete sager. Muligheden er som nævnt allerede tilstede, men anvendes ikke. Andre idéer var at danne erfagrunder eller evt. at tilbyde en egentlig seksualvejlederuddannelse af nøglepersoner i forvaltningen og på institutioner.

Formål med og succeskriterier for efteruddannelsen

Et centralt emne på workshoppen var hensigtsmæssigheden af efteruddannelsens formålsbeskrivelse i dens nuværende form. Underviserne har indtil nu i realiteten selv konkretiseret målsætninger og succeskriterier for efteruddannelsen, fordi de konkrete succeskriterier for efteruddannelsesindsatsen er uklare.

Der savnes en målopfølgning for efteruddannelsesområdet i organisationen, som kan være med til at sætte retningslinjerne for, hvordan KC Prostitutions mandat på efteruddannelsesområdet skal udmøntes i praksis. Skal der sættes på kvalitative eller kvantitative mål? Hvad er målsætningen for metodeudvikling i forhold til unges prostitution, og hvem har ansvaret for (og ressourcerne til) denne? Hvilken rolle skal efteruddannelsen spille i forhold til resten af KC Prostitution og den brede forebyggelsesindsats over for socialt udsatte unge?

3.4 Vidensproduktion og metodeudvikling

Det fjerde og femte indsatsområde i KC's projektbeskrivelse er henholdsvis 'vidensproduktion' og 'udvikling af metoder i det sociale arbejde. Disse to indsatsområder er tæt sammenhængende, hvorfor erfaringer med arbejdet på indsatsområderne beskrives samlet i det følgende.

Ifølge projektbeskrivelsen er formålet med indsatsområdet vidensproduktion at sikre relevant vidensproduktion inden for alle dele af prostitutionsområdet. Det gælder i forhold til at skabe et sikkert fagligt fundament for at udmønte lovgivning og forvaltning på området og i forhold til at give fagfolk viden og kompetencer inden for den sociale og sundhedsmæssige indsats.

Formålet med indsatsområdet metodeudvikling er at forbedre prostitueredes livsvilkår og muligheder for at komme ud af prostitution ved at udvikle og afprøve metoder i det sociale arbejde.

I praksis sker vidensproduktionen og metodeudviklingen ved, at de opsøgende medarbejdere udfylder registreringsskemaer ved hvert besøg i klinikkerne. Blandt de opsøgende medarbejdere gives udtryk for, at den nuværende registrering er vanskelig at kombinere med det sociale arbejde: *"Problemet er, at vi går ud med to kasketter: socialt arbejde og registrering. Man forsøger at møde kvinderne, hvor de er, og så kan det være svært at få spørgeskemaet bragt på bane."*

Det betyder, at registreringsskemaerne udfyldes meget forskelligt, og at deres anvendelse som vidensgrundlag for metodeudvikling derfor på nuværende tidspunkt ikke er mulig. Samtidig er det en udfordring, at der ved 72 % af kontakterne i det opsøgende arbejde kun gennemføres én samtale med den prostituerede. Dette giver et spinkelt datagrundlag i forhold til at dokumentere udviklingen i det sociale arbejde.

Der afholdes også jævnlige metodeudviklingsmøder med deltagelse af den interne metode- og udviklingskonsulent og de opsøgende medarbejdere. Det er oplevelsen blandt de interviewede medarbejdere, at møderne endnu ikke haft et udbytte i forhold til at styrke vidensindsamlingen i praksisarbejdet, ligesom decideret metodeudvikling i det sociale arbejde har spillet en begrænset rolle. Møderne har i højere grad været brugt til at drøfte de opsøgende medarbejders udfordringer og dilemmaer i det daglige arbejde.

En central aktivitet i forhold til vidensproduktionen er mere dybdegående undersøgelser, som gennemføres i samarbejde med enheden Tema Prostitution. Senest gennemføres en ungeundersøgelse, som afdækker karakteren af seksuel udnyt-

telse blandt udsatte unge, ligesom der er gennemført et pilotprojekt om escort i regi af KC.

Med henblik på at styrke fokus på vidensproduktion og metodeudvikling med afsæt i KC's praksisrelaterede indsats er det besluttet, at man på metodeudviklingsmøderne skal diskutere og indkredse nuværende metoder samt forventede mål og indikatorer for det opsøgende arbejde.

3.4.1 *Styrker og svagheder ved indsatsområderne vidensproduktion og metodeudvikling*

Både de gennemførte interview med opsøgende medarbejdere og drøftelser på workshoppen efterlader indtrykket af, at der er behov for at styrke og udvikle KC's vidensproduktion og metodeudvikling. Blandt medarbejdere gives udtryk for en vis bekymring over, at disse kerneområder i KC's handleplan ikke er tilstrækkeligt implementeret i overensstemmelse med målene. På workshoppen blev det samtidig understreget, at indsatsområderne fortsat er et godt mål og en vigtig ambition set i forhold til KC's rolle på prostitutionsområdet. Der er således et ønske om at fastholde vidensproduktion som en del af KC's opgave, herunder fastholde (men forbedre) løbende registreringer af det sociale arbejde

Der peges i forlængelse heraf på en række styrker, som er væsentlige at bygge videre på i kompetencecentrets videre arbejde.

Selvom KC's dataindsamling og dokumentation ikke fungerer optimalt, er det ifølge deltagere på workshoppen et vigtigt skridt, at registrering af praksissamtaler grundlæggende er implementeret som metode i det sociale arbejde. Derudover vurderes undervisningen af fagfolk som god i forhold til at videreformidle viden og metoder på området. Hertil kommer andre formidlingsformer som den værktøjskasse til sagsbehandlere, som er undervejs og materialer i form af pjecer og bøger der også kan bruges til at formidle viden og metoder på området.

I forhold til svagheder peges der på, at vidensproduktionen og metodeudviklingen er prioriteret for lavt af ledelsen. Medarbejdere oplever, at udmøntningen af i disse indsatsområder alene er de opsøgende medarbejders ansvar. Konkret opleves rammerne for arbejdet som uklare, ligesom der er behov for en konkretisering af, hvordan vidensproduktionen og metodeudviklingen skal ske i praksis.

I forlængelse heraf peger drøftelser på workshoppen i retning af, at der mangler systematisk – såvel kvalitativ som kvantitativ – dokumentation af arbejdet på de forskellige indsatsområder og dermed mere generaliserbar viden om hvad der virker i indsatsen på prostitutionsområdet. Det gælder dokumentation af efter-

uddannelsesarbejdet, den sociale og sundhedsmæssige indsats, den tilknyttede psykologordning og rådgivning målrettet kommuner.

Imidlertid tegner der sig nogle organisatoriske barrierer for at styrke vidensproduktionen og metodeudviklingen, der i høj grad skal spille samme med og tage afsæt i de erfaringer, som drages i de øvrige indsatsområder.

Grundlæggende foregår der i dag en begrænset vidensudveksling og et begrænset samarbejde på tværs af de enkelte indsatsområder, hvilket synes forstærket af, at indsatsområderne har været koblet til delvist afgrænsede enheder internt i Udsatteenheden. Dette har ifølge interviewede medarbejdere udmøntet sig i en fragmenteret indsats, hvor der er behov for at styrke samarbejdet mellem opsøgende medarbejdere, efteruddannelsen, Tema Prostitution og psykologtilbuddet. Dette ses fra flere sider som en væsentlig forudsætning for at sikre koblingen mellem praksisfeltet og vidensfeltet i KC.

Når det er sagt, udvises der stor motivation for at udvikle arbejdet på indsatsområderne med henblik på at få et mere systematisk udbytte af den eksisterende videns- og erfaringskapacitet, som løbende opbygges blandt medarbejderne i KC.

Fremadrettet peges på et behov for internt i KC at afklare en række grundlæggende spørgsmål om, hvad der forstås ved metodeudvikling i KC. Hvilken type viden KC ønsker at indhente, og hvad videnstyperne kan bruges til. Hvordan erfaringer fra det sociale arbejde i form af situationsbunden omsorgsmæssige støtte kan kombineres med dokumentation og mere langsigtet metodeudvikling.

Konkret peger deltagerne i interviewene og på workshoppen på en række forslag, som kan være med til at udvikle og styrke indsatsområderne vidensproduktion og metodeudvikling.

- Som grundlag for indsatsen er der behov for at definere fælles værdier i arbejdet samt etablere en fælles teoretisk platform for KC's arbejde på prostitutionsområdet
- Interviewede psykologer peger på, at der kan indsamles systematisk kvalitativ viden om psykologtilbuddet ved fx at udfylde spørgeskemaer i forbindelse med konsultationerne
- Udvikle metoder og redskaber, som fagfolk kan bruge i indsatsen over for unge med prostitutionslignende adfærd (fx identifikation af problemstillinger og kontaktskabelse med unge) – redskaber som kan videreformidles og udvikles gennem efteruddannelses tilbuddet

- Afprøve og sammenholde forskellige metoder i det sociale arbejde med henblik på at:
 - Fastholde flerfagligheden internt i KC og i Udsatteenhedens prostitutionsområde
 - Styrke samarbejdet om vidensproduktion internt mellem Tema Prostitution og KC
 - Styrke det eksterne samarbejde om metodeudvikling med psykologer kommuner, interesseorganisationer og NGO'ere
 - Skabe grundlaget for organisatorisk læring gennem tilrettelæggelse af relevante samarbejdsfora, mødestrukturer og intern organisering

På workshoppen kom der også en række forslag frem til konkrete vidensbehov/temaer på prostitutionsområdet, som kunne være relevante at belyse i fremtidige projekter og undersøgelser for at kvalificere indsatsen:

- De prostitueredes ønsker til indsatsen
- Behandlingsmuligheder i forhold til unge med prostitutionslignende adfærd
- Afdækning af, hvem de prostituerede er, herunder deres behov og levevilkår
- Internet prostitution

På den baggrund blev der på workshoppen drøftet nogle elementer til en fremtidig strategi for vidensproduktion og metodeudvikling.

Hovedoverskriften for udviklingen af indsatsområderne er: Vi skal skabe en stærk kobling mellem praksiserfaringer (opsøgende arbejde, brobygning og til dels efteruddannelse) og socialteoretisk og metodisk viden på prostitutionsområdet (Team Prostitution)

Koblingen kan ske på følgende måder.

Der er to overordnede former for viden:

- Viden, som opsamles via punktvis dybdegående undersøgelser
- Viden, som indsamles kontinuerligt gennem arbejdet i praksis

De dybdegående undersøgelser skal gennemføres i et samarbejde mellem Team Prostitution og KC. Der skal etableres en projektorganisering omkring udpegede og prioriterede projekter. Hvilke undersøgelser, der er behov for at gennem-

føre, prioriteres med input både fra opsøgende medarbejdere, efteruddannelses-team og Team Prostitution, så alles erfaringer bringes i spil (fx på et 12-12-møde, hvor rammer for prioriteringen sættes af ledelsen) Selve gennemførelsen sker også med repræsentanter fra hver 'enhed' i en projektorganisering.

I forhold til den kontinuerlige vidensindsamling om arbejdet i praksis skal der ske et løbende samarbejde om udvikling af dataindsamlings- og dokumentationsredskaber mellem KC og Team Prostitution

Men først er der behov for at italesætte og beskrive de primære anvendte metoder, som ønskes dokumenteret. Dette indbefatter, at praksiserfaringer beskrives, og at dette bliver en systematisk øvelse i samarbejde med Team Prostitution og Center Mod Menneskehandel (CMM). Herefter kan dokumentationsredskaber udvikles og forbedres.

Videndeling på tværs af enheder: Der er i de enkelte enheder brug for 'forbindelsesofficerer', som har et tværgående indblik i, hvad der sker i øvrige grupper på prostitutionsområdet, så der ikke forekommer suboptimering, men sikres synergi og samspil i opgaverne. Der kunne holdes færre individuelle møder og flere fælles møder, men generelt er der behov for en mere samlet organisation på prostitutionsområdet, hvor der fortsat er særskilte ansvarsområder og specialiseringer, eftersom ikke alle skal kunne det samme, men tilegne sig spidskompetencer. Med en mere samlet organisation, inden for hvilken der er forskellige ansvarsområder, vil det blive tydeligere, hvor nye idéer kan bæres hen og udvikles. Det opleves som et problem, at mange idéer i dag tabes på jorden, fordi der ikke er en struktur for, hvordan de bæres videre og af hvem.

4. **ORGANISATION OG TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE**

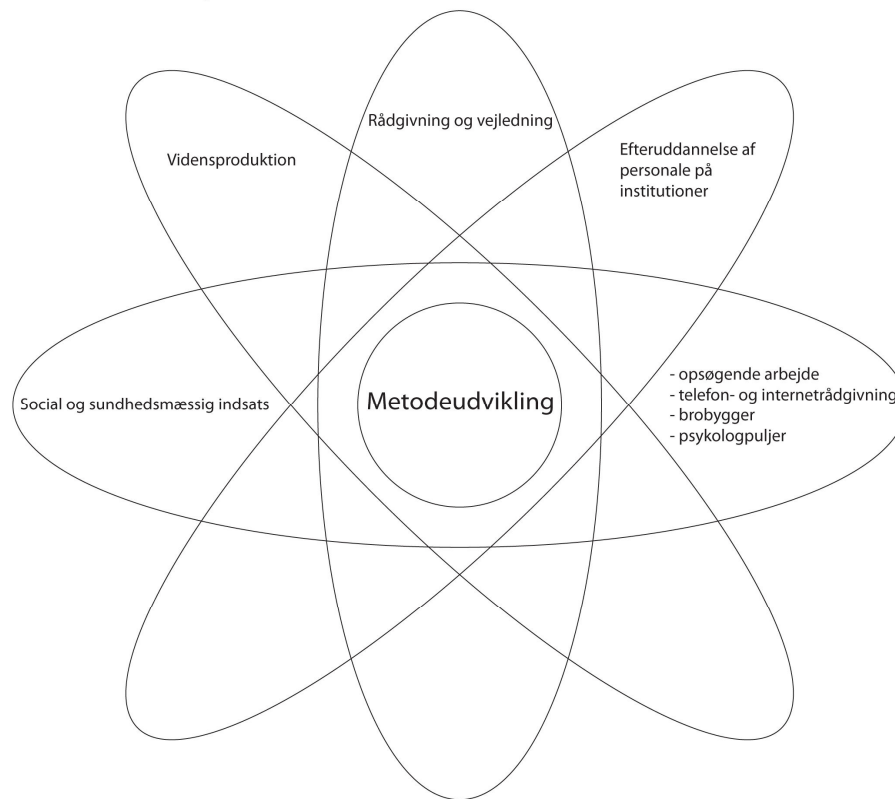
I det følgende fokuseres på organiseringen af den samlede indsats i Kompetencecenter Prostitution, og de styrker og svagheder og potentielle udviklingsperspektiver, der er for organiseringen af kompetencecentrets aktiviteter som helhed.

Beskrivelserne bygger på de gennemførte fokusgruppeinterview og evalueringssessionen.

Introduktion til Kompetenceblomsten

Kompetencecenter Prostitution er organiseret omkring de fem indsatsområder med teams under hvert indsatsområde. Ifølge den oprindelige handlingsplan for KC skal organiseringen af kompetencecentret sikre en organisation med stærk sammenhængskraft og vidensudvikling og formidling på tværs af de faglige medarbejdergrupper og indsatsområder.

Figuren nedenfor viser, hvordan sammenhængen mellem de forskellige indsatsområder i KC oprindeligt var tænkt:

Ideen med 'Kompetenceblomsten' er, at den omfattende praksiserfaring, der opbygges, opsamles og omsættes til konkret videns- og metodeudvikling. Ligeledes skal opbygningen sikre, at eksisterende teoretisk og metodisk viden om det sociale arbejde og prostitutionsområdet gøres tilgængeligt og omsættes til praksis. Metode- og vidensudvekslingen er således tænkt som et afgørende element i at sikre samspil og synergi mellem indsatsområderne i kompetencecentret for prostitution.

4.1 **Organisering og samarbejde**

Ifølge deltagerne i fokusgruppeinterviewene og på evalueringsworkshoppen har man i kompetencecentrets første år haft fokus på at opbygge de enkelte 'blade' i kompetenceblomsten, dvs. at fokus har været på at få opbygget de mere praksisrettede indsatsområder; Social- og sundhedsmæssig indsats, Rådgivning og vejledning til kommuner og andre offentlige myndigheder og Efteruddannelse. Indsatsen har således fokuseret meget på at arbejde i dybden med de konkrete indsatser under de enkelte områder.

Således har de opsøgende teams primært brugt deres ressourcer på at kortlægge massageklinikkerne i landet for at komme i dialog med de prostituerede. Rådgivningen og vejledningen af kommuner og offentlige institutioner for voksen-

området har været adskilt fra efteruddannelsens rådgivende indsats på ungeområdet, hvor arbejdet primært har været fokuseret konkret på udviklingen af kurstillbuddenes indhold og form. Ligeledes har vidensudviklingen været placeret i Tema Prostitution, som har været ledelsesmæssigt og organisatorisk adskilt fra arbejdet i de andre områder af KC.

Denne generelle udvikling har både styrker og svagheder. Styrkerne er, at der nu er skabt et solidt grundlag for det praksisorienterede arbejde, men svagheden er, at det i en vis grad er gået ud over den tværgående vidensdeling og metodeudviklingen. Såvel fokusgruppeinterview som evalueringsworkshopen efterlader det indtryk, at både efteruddannelsesindsatsen og det opsøgende arbejde har udviklet karaktertræk i retning af en mesterlæreorganisation, hvor viden, arbejdsmetoder og målsætninger for praksis udvikles og videreføres på personligt plan blandt medarbejderne i de udførende enheder. Det fremgår, at det interne samarbejde og metodeudvikling på tværs af indsatsområderne ikke har været i centrum i det løbende arbejde, i og med at der ikke er formuleret klare mål og processuelle rammer, der sikrer en formaliseret viderebearbejdning af praksiserfaringer i organisationen, som grundlag for en målrettet vidensproduktion og metodeudvikling.

I den nuværende organisering afholdes jævnligt metodemøder med deltagelse af lederen af KC, den interne videns- og metode konsulent og de opsøgende medarbejdere. Formålet er bredt at danne rammen for udvikling af metoder, men gennem fokusgruppeinterview og workshopen giver medarbejderne udtryk for, at der savnes konkrete målsætninger for, hvad møderne skal munde ud i. Omdrejningspunktet har primært været drøftelse af dilemmaer i det daglige sociale arbejde og ikke på udvikling af nye metoder.

Diskussionen og udviklingen af metoder og praksis er i højere grad sket i mødefora under de enkelte indsatsområder. Igennem fokusgruppeinterviewene og workshopen kommer det til udtryk, at der findes mange konkrete værdifulde erfaringer i de enkelte grene af organisationen, som vil kunne have relevans for de andre indsatsområder og for det sociale arbejde med prostitution og socialt udsatte generelt. På nuværende tidspunkt er det organisatorisk set 'tavs viden'. Der efterlyses fra alle sider et organisatorisk fokus og prioritering for, at denne praksis kan omsættes til fælles viden og metodeudvikling, der også kan formidles eksternt.

Organiseringen internt i KC

Indsatsområderne er til dels fastsat efter hvilke målgrupper, de retter sig imod: den direkte indsats over for voksenprostitution, rådgivning af kommuner mv. i forhold til voksenprostitution og efteruddannelse rettet mod faggrupper, der arbejder med udsatte unge. I praksis har det vist sig, at en række konkrete mål-

grupper og hensigter med indsatsen i flere tilfælde overlapper hinanden, hvorfor indsatsen med fordel kunne koordineres og sammentænkes.

Eksempelvis fremgår det af interviewene, at der er flere fælles temaer og fælles kompetencer på tværs af KC, som i dag ikke er koblet. Centralt går efteruddannelses-, rådgivnings- og vejledningsaktiviteterne i forhold til kommunerne og personale på institutioner mv. igen på både unge- og voksenområdet. Her efterlyses specielt fra efteruddannelseskonsulenterne en større koordinering, sparring og synergieffekt mellem de to indsatsområder.

Et andet eksempel er indsatsen over for prostitutionslignende adfærd blandt unge. Her knytter prostitutionsemnet sig til den bredere indsats over for socialt udsatte unge, idet problematikker omkring grænseoverskridende seksualitet og adfærd ofte har en stærk relation til andre sociale problematikker blandt de udsatte i målgruppen. På workshoppen var der generelt og blandt de eksterne interessenter i særdeleshed en opfattelse af, at prostitutionsforebyggelse skal ske i sammenhæng med børn- og ungeområdet generelt. Et centralt spørgsmål blev derfor, hvorvidt KC's tilbud til kommuner og institutioner fremover i højere grad kunne integreres med rådgivningen for børn- og ungeområdet som helhed.

Vidensudviklingen er i dag forankret i Tema Prostitution med kontakt til KC gennem kompetencecentrets faglige koordinator, men det er en grundlæggende fælles opgave at lave vidensudvikling og sikre koblingen mellem praksis og teori. En vigtig diskussion på workshoppen blev derfor også, hvordan det konkrete samarbejde mellem KC og Tema Prostitution styrkes, og om det er muligt at samle de teoretiske og praktiske kompetencer tættere sammen inden for samme organisation og ledelse, således at mål og prioriteringer i højere grad spiller sammen.

For at sikre optimale rammer for en helhedsorienteret indsats og tværfagligt samarbejde i KC er det som udgangspunkt nødvendigt med et fælles værdigrundlag og fælles overordnede mål for den samlede indsats. Både interview og workshoppen viste et behov for at arbejde frem mod fælles værdigrundlag for KC i relation til målsætningen med indsatserne for de forskellige målgrupper. Helt centralt er det at få klargjort succeskriterier og konkrete mål for de enkelte indsatsområder og for KC som helhed.

4.1.1 *Metodeudvikling som samarbejdsplatform*

Samlet set efterlader servicetjekket indtryk af, at KC fremadrettet kunne have gavn af at fokusere på det tværgående samarbejde internt i KC og i forhold til Udsatteenheden generelt. Her kan den fælles metodeudvikling være en konkret platform for opbygning af dette samarbejde. Det kræver i så fald, at ledelsen opstiller en strategi for, hvordan metodeudviklingen fremover skal foregå, og

hvad der forventes at komme ud af arbejdet både i forhold til et overordnet formål og til konkrete delmål med metodeudviklingen.

På evalueringsworkshoppen kom der flere overvejelser og konkrete forslag til, hvordan samarbejdet fremover kan styrkes både internt i KC og i forhold til Udsatteenheden:

KC som en integreret del af Udsatteenheden ('Blomsten er måske for lille')

Der er en række overlap mellem formål og målgrupper for indsatserne inden for KC og Udsatteenheden. Kompetenceblomsten for KC kan derfor også på nogle områder tænkes ud over KC til resten af Udsatteenheden, hvor der kan være uudnyttede synergieffekter. Her nogle konkrete eksempler knyttet til efteruddannelsesindsatsen:

- *Efteruddannelse og opkvalificering*: Lave en form for sammenkobling mellem medarbejdere på tværs af organisationen med henblik på at samle kompetencer, faglig og metodisk sparring samt videns- og metodeudvikling
- *Forebyggelse og de unge som målgruppe*: Mulige synergier ved at sammenkoble indsats for forebyggelse over for børn og unge
 - Samle kompetencer og sikre vidensdeling samt videns- og metodeudvikling mellem medarbejdere på forebyggelsesområdet. Efteruddannelsesindsatsen er i realiteten bare et element af flere i børn- og ungeindsatsen, med fokus på grænser og seksualitet
 - En samlet indsats i forbindelse med markedsføring og kontakt til kommunerne, institutioner og andre modtagere af tilbuddene vil mere effektivt kunne nå ud til målgrupperne. 'Forebyggelse' som overskrift giver endvidere bedre intuitiv forståelse fra eksterne samarbejdspartnere

KC som en målrettet og koordineret indsats ('Blomsten er måske for stor')

For at udnytte synergieffekten og styrke den helhedsorienterede indsats kunne 'blomsten' erstattes af et 'trekløver med følgende blade:

